namítati v řízení exekučním, že držitelem jest vyloučený žalovaný, a rovněž nesmí původně žalovaný, když spor provedl, výkonu rozsudku odporovati námitkou, že on držitelem není. (Zodpov. ot. k § 23 č. 2.)

Poklad viz Nález.

Pokladny bratrské.

I. Zákonodárství.

Bratrské pokladny jsou z části pokladny podpůrné trvající již po staletí, které poskytují podpory horním dělníkům pro případ neschopnosti k práci nebo v případě úmrtí jich pozůstalým. První jednotný základ zákonný nynějších rakouských pokladen bratrských tvoří skrovná ustanovení zák. ze dne 23. května 1854 č. 146 ř. z. (X. hlava, §§ 210—214), která ukládají majitelům dolů, aby zřídili za účelem podpory horníků, jich vdov a sirotků pokladny bratrské (pokladny hornických družstev, ústavy zaopatřovací) a aby každému dozorci a horníku uložili za povinnost přistoupiti k pokladně bratrské dolu, u kterého slouží. Horní zákon neobsahuje však žádných ustanovení o výši příspěvků, výměře podpor správě jmění, čímž ponechal utváření se jednotlivých pokladnic bratrských jim samým. Následek toho byl nestejný a rozvoj většiny pokladen bratrských stal se i povážlivým. Rostoucí styk, požadavek volného stěhování dělníků horních, vývoj novodobé techniky hornické a hutnické ukázaly, že pokladny tyto jsou nedostatečné. R. 1872 vystoupila vláda po mnohaletých předběžných pracech se »základy, které se dotýkají upravení pojišťovacích poměrů dělnictva v dolech,« ku kterým vztahuje se též osnova hor. zák. z r. 1876, pokud se týče pokladen bratrských. Tyto opravné snahy hleděly odstraniti veškeré nedostatky během času se dostavivší, které hlavně v tom spočívaly, že podpory pokladen bratrských a příspěvky nezakládaly se na pravidlech pojišťování techniky, že používáno bylo zároveň několik nejrozmanitějších pojišťovacích způsobů, že pokladny bratrské jen na skrovný počet pojištěných odkázány byly, že propuštění nebo dobrovolně vystoupivší dělníci pozbyli veškerých nároků na pokladniční jmění bratrské, které ani řádně na jisto postaveno nebylo a že schodek rok od roku se zvyšoval. Po opětných šetřeních a anketách předložil r. 1887 ministr orby sněmovně samostatný návrh zákona o úpravě poměrů bratrských pokladnic, který byl v souhlase se zákony o pojištění dělníků proti nemoci a úrazu. Pokladny bratrské jeví se jako doplňovací člen v pojišťování dělnickém a spočívají na zásadách techniky pojišťovací. Živnostenský výbor poslanecké sněmovny, jemuž osnova ta odkázána byla, ukončil svůj elaborát r. 1889, který se od vládní předlohy valně lišil. V této pozměněné formě byl návrh ten pojat za základ porad říšské rady a stal se po několika dalších změnách zákonem (zák. ze dne 28. července 1889 č. 127 ř. z.). Tento základní zákon změněn byl postupem času zákony ze dne 17. ledna 1890 č. 14 ř. z., ze dne 30. prosince 1891 č. 3 ř. z. z r. 1892, ze dne 17. prosince 1892 č. 178 ř. z. Prováděcí předpisy obsahuje nařízení min. orby ze dne 11. září 1889 č. 148 ř. z., vzorné stanovy pokladen bratrských (výnos min. orby ze dne 15. listopadu 1890 č. 16906) a nař. min. or. ze dne 6. května 1893 č. 94 ř. z.

II. Zřízení pokladen bratrských.

Dle § 210 hor. z. povinen je každý vlastník dolů, zříditi při svém dolu buď samostatnou bratrskou pokladnu nebo spolčiti se s jinými majiteli dolů, a účelem tímto, jinak by propadl pokutě peněžité (§ 250 hor. z.).

Úkolem bratrských pokladen jest podporovati horníky, jakož i jich vdovy a sirotky poskytnutím příspěvků za nemoci, pohřebních nákladů a důchodů. Každá pokladna skládá se ze 2 oddělení, která sice mají tutéž správu, jež však jměním různě nakládají a různě účtují. Jsou to:

1. Pokladny provisní pro provise členů a jejich pozůstalých a

2. pokladny nemocenské pro podpory nemocných, náklady pohřební a správní výdaje bratrské pokladny. Zřízení bratrské pokladny připadá podnikateli; ve příčině nuceného zřízení úřady ani v hor. zákonu ani v zák. o brat. pokl. nebylo učiněno žádných opatření; ovšem dle § 22 zák. o brat. pokl. dovoleno je nucené spojení pokladen bratrských v okresu téhož hejtmanství horního se nalezajících v tom případě, jestli dle dobrého zdání veřejného orgánu pojišťovacího jednotlivé z těchto pokladen nebo všechny dohromady nemají dosti členů tak, aby s úplnou jistotou vyhověti mohly povinnostem zákonem jim uloženým. Neshodnou-li se pokladny bratrské, které spojeny býti mají, o sloučení svého jmění a o stanovách určujících správu sjednocené pokladny, rozhodne tu hejtmanství horní. I dobrovolné spojení více bratrských pokladen, ležících v témže okresu horního hejtmanství je přípustno jen na základě souhlasných usnesení valných hromad. Okamžikem, kdy sloučení nastalo, přecházejí všechna práva a všechny povinnosti jednotlivých pokladen na společnou pokladnu bratrskou. Ve stanovách má se učiniti opatření ve příčině ustanovení místních orgánů, kteří by dohlíželi na nemocné a invalidy každého dolu.

Ani provisní ani nemocenské pokladně, nýbrž jenom pokladně bratrské přísluší povaha právní osobnosti; jen tato může tedy svým jménem nabývati práv se zavazovati, u soudu žalovati nebo žalována býti; řádný její příslušný soud vykonává zároveň horní právomoc soudní. Věřitelům pokladny bratrské ručí její jmění. Jakmile horní hejtmanství schválí stanovy, které sdělány byly majitelem nebo ředitelstvím dolu za spolupůsobení výboru horního tovaryšstva zvoleného horníky, je pokladna bratrská zřízena.

Úřad může schválení odepříti, obsahují-li stanovy ustanovení, jež nikterak s účelem pokladny nesouvisí nebo se příčí zákonným ustanovením, nestačí-li dle dobrého zdání veřejného, odborného orgánu technického stanovené příspěvky k poskytnutí slíbených podpor, anebo nečítala-li by bratrská pokladna s dostatek členů tak, aby splnění závazků její zabezpečeno bylo. Změny stanov podléhají rovněž schválení se strany úřadů horních.

III. Pojištěné osoby.

1. Povinni ku přistoupení do pokladny bratrské a ku pojištění v obou správních odděleních jsou všichni dělníci (§ 211 hor. z.), kteří zaměstnáni jsou v závodu horním (§ 131 hor. z., § 10 zák. o pokl. brat.). Tím rozumí se, jak

a) vlastní dolování, tak

b) každá určitá dočasná práce, která co do trvání napřed vyměřiti se dá s dolováním třebas jen prostředně souvisí, jako práce při stavbě cest, železnic, mostů. Avšak rozsah povinnosti pojišťovací se různí. Stálí dělníci (plnoprávní členové) podléhají veškerým odvětvím pojišťovacím (pojišťování pro případ nemoci, neschopnosti, pojištění vdov a sirotků); nestálí, pouze občasně zaměstnání jsou pojištěni plně u nemocenské pokladny, u provisní pokladny však jen proti nespůsobilosti k výdělku pocházející z úrazu při provozování vztažmo ze smrtelné nehody ve službě nastalé.

c) Úředníkům závodním, t. j. osobám, které působí jako správní a dozorčí zřízenci, jest se pojistiti u nemocenského oddělení pokladny bratrské; těm pak, jichž roční služné 1200 zl. nepřesahuje mimo to u pokladny provisní, ve stejném rozsahu jako nestálí dělníci.

d) Učni, volontéři, praktikanti a i jiné osoby, které nemají žádného neb jen nižšího výdělku než kolik obnáší normální výdělek, jsou co do rozsahu povinnosti pojišťovací naroveň postaveni oněm osobám, v jichž odboru jsou zaměstnáni.

Z ustanovení těchto platí následující výjimky:

a) Zřízenci, kteří v dolech státních, zemských, obecních nebo nadačních ustanoveni jsou s pevným služným nebo platem, prosti jsou této povinnosti pojišťovací, pokud jim přísluší pro případ nemoci nárok na nepřetržité vyplácení služného nebo platu a mají-li ve příčině neschopnosti a úmrtí jich pozůstalí nárok na pensi nebo provisi, která dosahuje nebo přesahuje podporu stanovenou zákonem o brat. pokl. Ti služebníci, kteří v době, kdy zákon o brat. pokl. v život vstoupil, již členy pokladny bratrské byli, zůstanou i na dále jejími členy.

b) Horní hejtmanství má právo sprostiti služebníky soukromého podniku, kteří jsou najati s určitým služným nebo platem povinnosti pojišťovací vzhledem k nemocenskému pojištění, mají-li pro případ nemoci proti majiteli dolů nárok na nepřetržité vyplácení služného aspoň po 20 neděl.

Povinnosti pojišťovací u provisní pokladny lze sprostiti, přísluší-li v případě neschopnosti zřízenci a v případě úmrtí jeho pozůstalým nárok na výslužné nebo provisi, která se rovná důchodu zákonem o brat. pokl. stanovenému.

c) Dělníci zaměstnaní u státních solivarů, i když nejsou najati za pevnou mzdu nebo plat, jsou prosti pojištění u bratrských pokladnic, pokud jim stát poskytuje v čas nemoci nejmenší zákonitý plat a pokud mají, nadejde-li neschopnosť, oni a po jich smrti jich pozůstalí nároky na provisi, jež dosahuje výše podpory zákonem o brat. pokl. stanovené (zák. ze dne 17. září 1892, č. 178 ř. z., čl. I.).

d) Služebníci důlní, kteří byli již u pokladny bratrské před platností zák. o brat. pokl. zřízené pojištěni na provisi, mohou u téže pokladny, i když přestoupili k jinému dolu, zůstati pojištěni na provisi. Nároky na provisi, které jim dle stanov této pokladny bratrské, ohledně jich vdov a sirotků přísluší, bude jim zachována, avšak dělníci tito a majitel, k jehož dolu přistoupili, jsou povinni zapravovati této bratrské pokladně i na dále stanovené příspěvky provisní. U dolu, k němuž přistoupili, podléhají tito služebníci pouze pojištění nemocenskému.

e) Horníci dolů, u kterých pokladna bratrská zřízena nebyla, když zák. o brat. pokl. vešel v platnost, povinni jsou, dovrší-li dnem, kterého úřady horní stanovy bratrské pokladny pro tento důl zřízené schválily, již 40. rok, pojistiti se pouze proti nemoci a úrazům v provozování jako nestálí dělníci. Povinné pojišťování těchto osob nelze rozšířiti na případ, přestoupí-li na jiný důl (zák. ze dne 17. září 1892 č. 178 ř. z., čl. II. a III.).

f) Provisionisté, kteří již dostávají důchody, nejsou pojištěním povinni.

2. Oprávněni k pojištění jsou dělníci a správní úředníci, kteří zaměstnáni jsou u živnostenských, hospodářských nebo lesnických závodů spojených s dotyčným dolem, které však nepodléhají dozoru úřadů horních, ač-li stanovy přístup k bratrské pokladně jim dovolují. Přístup tento musí

se však státi korporativně se strany všech dělníků a úředníků v živnostenských závodech řečeného zaměstnaných. Nově nastupující dělníci a úředníci v závodech těchto jsou pak povinni vstoupiti do této pokladny bratrské.

Ustanovení těch užiti lze při stávajících pokladnách bratrských s tím omezením, že

a) změnou stanov zameziti se může vstup průmyslnických dělníků nově přistupujících a úředníků pro budoucnost;

b) že ti služebníci průmyslničtí, kteří již náleží pokladně bratrské jakožto činní členové, jakož i služebníci, kteří již dostávají provisi, mohou se vyloučiti z pokladny bratrské. Avšak vyloučení to státi se může jen za schválení úřadu horního a ve příčině těch členů a provisionistů, kteří výslovně prohlásí, že jich nároky úplně uspokojeny jsou a že žádných dalších požadavků proti ní nemají. Osoby dle *a*) a *b*) vyloučené podléhají pak ohledně povinného pojištění ustanovením všeobecného zák. o pojišť. proti nem. a úrazu (§ 11 zák. o brat. pokl.).

IV. Počátek členství.

Členství osob povinných přistoupiti ku pokladně bratrské počíná tím dnem, kterého službu nastoupí, a končí tím dnem, kterého rozvázán jest poměr služební u závodů náležejících ku pokladně bratrské, pokud se týká, tím dnem, kterého byly osoby ty právoplatně osvobozeny od povinnosti pojišťovací. Držitelé hor mají své dělníky a úředníky, pokud osoby tyto přistoupiti musí ku pokladně bratrské, oznámiti pokladně nejdéle třetího dne po tom, co přijali je do služby; vystoupí-li některá z osob zmíněných ze zaměstnání, mají ji odhlásiti opět nejdéle třetího dne po tom, co skončen byl poměr pracovní. Tatáž povinnost k přihlašování o odhlašování má průchod i tehdy, když odejdou nebo vrátí se členové k vojenské službě povolaní a dovolení. Zanedbají-li majitelé hor této povinnosti, postihují je všechny dávky, které měl pojištěný zaplatiti od prvního dne služby své až do dne opozděného ohlášení, pokud se týká, až do dne, kterého vystoupil ze služby, nestalo-li se ohlášení vůbec nižádné. A podobně neučiní-li majitelé hor zadost povinnosti odhlašovací, nésti musí ze svého všecky dávky, které měl pojištěný platiti ode dne, kterého ze služeb vystoupil, až do dne opozděného odhlášení; pokud se týká, povinni jsou majitelé hor zapraviti dávky, za pojištěného až do onoho dne, kdy dověděla se pokladna bratrská o tom, že dotyčná osoba ze služeb vystoupila (§ 31 zák. o pokl. bratr.). Členové pokladen bratrských obdrží nejpozději v první den výplaty své členskou knížku znějící na jméno členovo; v knížce udáno jest číslo matriční, nejdůležitější data přihlášky; v dodatku pak připojen jest výtah ze stanov o právech a povinnostech členů. Vystoupí-li některý člen ze služeb, má správa hor odvésti pokladně bratrské jeho členskou knížku současně jej odhlašujíc; totéž platí pro ten případ, že zemře člen nezanechav vdovy nebo sirotků oprávněných ku požívání podpor z pokladny bratrské. Jsou li tu takto oprávněné osoby po zemřelých členech, ponechává se jim členská knížka.

Byl-li člen u pokladny přihlášen, zanese se do matriky pokladny bratrské, ve kteréž vedou se v patrnosti (evidenci) zvlášť (odděleně) členové pokladny plnoprávní a částečně oprávnění. Jak vésti sluší matriky, předepisují »Instrukce k účelu nového založení a vedení matrik bratrských pokladen« vydané r. 1886 ministeriem orby (srv. §§ 9 a násl. vzor. stat.).

V. Příspěvky.

Podpory, kteréž pokladna bratrská poskytovati má vedle zákona o bratr. pokl. a vedle stanov, dále náklady správní, statutární střádání a dotování záloh opatřuje se z příspěvků. Příspěvky tyto platí na konci každého měsíce polovinou pojištění, polovinou držitelé hor. Tito musí však platiti ze svého celý příspěvek za ony členy, jimž nedostává se mzdy na penezích. Naproti tomu platí úředníci závodu s ročním služným více než 1200 zl. příspěvky zmíněné sami ze svého. Držitelé hor jsou zavázáni zapraviti pokladně bratrské kvoty pojišťovacích příspěvků postihující pojištěného, avšak mají právo přičísti tyto kvoty osobám u nich zaměstnaným na vydělanou mzdu nebo služné a kvoty ty si podržeti (§ 30 zák. o pokl. bratr.). Správa hor má sestaviti rozpočty o těchto příspěvcích a o kvotách připadajících na držitele hor; rozpočty tyto prozkoumati má správa bratrských pokladen a oznámiti je osobám pojištěným. Nezapočte-li si držitel hor při výplatě mzdy nebo služného kvot svrchu označených, může při pozdějších výplatách strhnouti si na kvoty kdysi (dříve) nezadržené jen tehdy, když neuplynula od dotyčné výplaty doba delší měsíce. Politický úřad ve srozumění s úřadem horním rozhoduje o stížnostech členstva co do výpočtu kvoty nebo co do opozděného odečtení této (§ 21 zák. o pokl. bratr.).

Do knížky členské zanézti sluší dne 30. června a 31. prosince každého roku, pokud se týká, při vystoupení z pokladny bratrské, členské příspěvky zaplacené za uplynulé půlletí a to zvlášť pro pokladnu nemocných a pro pokladnu provisí. Příspěvky vybírají se k žádosti hejtmanství horního cestou politické exekuce a požívají zákonného práva zástavního před pohledávkami všech ostatních věřitelů. Výměra příspěvků

1. pro pokladnu nemocných (zřízenou při pokladně bratrské) zůstavena jest úplně stanovám; zákon nestanoví ani maximálních ani minimálních mezí. Vzorný statut (§ 19) ustanovuje za úhrnnou výměru příspěvků 3% služného nebo mzdy, takže platiti musí jak pojištěný tak i majitel hor z každého zlatého (výdělku) 1·5 kr. r. m.;

2. příspěvky ku pokladně provisní stupňovati jest dle zásad techniky pojišťovací, tedy předem dle stáří členů, co do provisí vdov a sirotků dle stáří obou manželů v době, kdy přistoupili ku pokladně, pokud se týká, dle stáří jich v době sňatku. Dotyčné tabulky připojeny jsou ku vzornému statutu.

Zmíněné příspěvky musí uhražovati netoliko hodnotu (kapitálovou) nároků na podporu v dotyčné účetní periodě vznikajících, nýbrž i pravděpodobnou hodnotu očekávaných příštích závazků pokladny bratrské po srážce pravděpodobné hodnoty příštích příjmů (zásada o úhradě očekávané). Proto vázána jest bratrská pokladna dát znalcem od pěti k pěti letům prozkoumati výpočty techniky pojišťovací; úřadu hornímu dlužno oznámiti výsledek zjištěné bilance, v níž udati třeba v aktivech skutečný fond a hodnotu příštích příjmů a v passivech hodnotu likvidních a očekávaných závazků. Tyto výpočty přezkoumati má ministerstvo orby. Přesahují-li příjmy potřebu, dlužno zmírniti příspěvky nebo zvýšiti dávky pokladny provisní. Shledá-li se však při přezkoumání, že se stanoviska techniky pojišťovací příjmy závazků neuhradí, pak zmírní se buďto podpory, pokud toho zákon dopouští, nebo zvýší se příspěvky, až se docílí rovnováhy mezi aktivy a passivy bilance (§ 35 zák. o pokl. bratr.).

Jakkoli pro všecky členy připouští se všeobecně stejná sazba příspěvková, zamýšlí vzorný statut (§ 23) zříditi jistý počet tříd členstva o rozdílných příspěvcích a sazbách podpory a ponenáhlé postupování do vyšších tříd. Ku zřízení rozdílných tříd členstva vyhledává se přivolení držitele hor, třeba by členové pojišťující se na vyšší sazby podpor sami měli v úmyslu platiti nezbytné dávky poměrně vyšší příspěvků pravidelných.

VI. Nároky pojištěných.

Tyto pojímají v sobě nemocenské podpory, pohřebné a provise.

1. Pro podporu nemocenskou a pohřebné platí ustanovení zákona o pojšťování proti nemoci (§§ 6—8):

a) Podle toho jest poskytnouti po čas nemoci, která je třeba následkem úrazu podnikového, avšak netrvá déle dvaceti týdnů: od počátku nemoci bezplatné lékařské ošetřování zavíraje v to přispění při porodu, jakož i nutné léky a jinaké therapeutické prostředky. Trvá-li nemoc přes tři dny a nemocný jest k výdělku (ku práci) nezpůsobilým, propůjčiti jest ode dne onemocnění za každý den podporu nemocenskou, která obnáší 60% pravidelné mzdy stanovené pro jednotlivé kategorie dělnické, pokud se týká, 60% měsíčního služného. Je-li vyšetřená normální mzda menší, nežli mzda ustanovená pro dělníky dle zákona o pojištění proti nemoci a v okresu soudním obvyklá, jest pak tato mzda východiskem nemocenských podpor. Nárok na zmíněné dávky z pokladny nemocných počíná, jakmile nastoupeno zaměstnání, a končí rozvázáním poměru služebního. Lékařské ošetřování svěřeno jest zpravidla lékaři pokladny; náklady za ošetřování opatřené jinými lékaři nahražuje pokladna nemocných, avšak ošetřování to musilo být nařízeno nebo schváleno předsednictvem pokladny bratrské nebo musilo hroziti zvláštní nebezpečí v prodlení. Onemocnělí členové požívající ošetřování domácího mohou být jen se svým svolením dopraveni do nemocnice hornické nebo jiné; proti jich svolení může se tak státi jedině tehdy, když toho druh nemoci vyhledává. Náklady dopravy do nemocnice nese pokladna nemocenská. Bezplatné léčení a zaopatření v nějaké nemocnici nastupuje na místo bezplatného lékařského ošetřování, nutných léků a podpory nemocenské. Pro náhradu útrat za ošetřování onemocnělých členů pokladen bratrských ve veřejných nemocnicích rozhodnou jest předkem případná smlouva učiněná mezi bratrskou pokladnou a nemocnicí. Není-li takové smlouvy, musí bratrská pokladna nahraditi nemocnici za čtyry neděle poplatky dle poslední třídy a dáti za čas, po který platila na ošetřování v nemocnici, polovinu statutární podpory nemocenské oněm členům rodiny nemocného, jichž výživu obstarával doposud ze své vlastní mzdy pracovní. Co do dalšího zaopatření v nemocnici, které netrvá však přes 20 týdnů, práva jest pokladna nemocných pojištěnému toliko z podpor statutárních. Je-li podpora nemocenská vyšší, nežli náklady v nemocnici vzešlé, sluší zbytek podpory nemocenské vydati členu. Byl-li onemocnělý člen dán do nemocnice bez přivolení předsednictva, není pokladna nemocných povinna nahražovati nemocnici náklady za zaopatření; tu obmezuje se její závazek jen na statutární podporu nemocenskou příslušející pojištěnému. Podpora nemocenská vyplácí se každou sobotu; nutno však předložiti vysvědčení o nemoci vystavené lékařem pokladny (§ 14 vzor. stanov.). Byl-li by některý člen povolán ke službě vojenské nebo z dovolené, zastaví horní podnik placení příspěvků do pokladny nemocných učiniv prve náležitě

odhlášení dovolencovo a z pokladny nemocných nevyplácejí se po tuto dobu dovolení podpory (§ 31 zák. o pokl. bratr., § 45 vzor. stat.).

Přivodí-li si pojištěný nemoc úmyslně nebo zaviněným účastenstvím při bitkách a rvačkách neb obžerstvím, může činiti nárok jen na bezplatné lékařské ošetřování a potřebné léky a therapeutické prostředky. Poškodí-li člen pokladnu nemocných simulací, musí tak dlouho platiti dvojnásob příspěvky do pokladny nemocných, až je škoda napravena (§ 16 vzor. stat.). Lékař pokladny bratrské jest zavázán poznamenati ve vysvědčení, pokud pojištěný přivodil si nemoc úmyslně. Pokladna nemocných může dovoliti, aby členové rodiny pojištěného zaplatíce zvláštní příspěvek stali se členy jejími, začež dostává se jim případné lékařské pomoci a léků. Takto pojištěným osobám vzchází právo na podpory teprve po šesti nedělích.

b) Pohřebné, které musí vyplatiti pokladna nemocných při úmrtí některého člena, obnáší dvacateronásobné denní mzdy nebo služného, od něhož se vychází při výměře podpory nemocenské. Pohřebné vyplatí se pozůstalým pojištěného, jakmile předloží list úmrtní; není-li tu pozůstalých, připadá péče o pohřeb pokladně nemocných. Členové nemají nijakého nároku na reservní fond pokladny nemocenské; fond tento střádá se v minimálním obnosu rovnajícím se dvojnásobnému průměrnému ročnímu vydání.

2. Provise poskytují pokladny provisní; úkolem těchto pokladen jest nastřádati a spravovati fond ku pojištění statutárních nároků na určitou rentu (provisi) pro členy, kteří se stali trvale neschopnými ku práci (výdělku), pro pozůstalé členstva a provisionisty, a ku pojištění nároků na podíl ze záloh.

a) Nárok na rentu invalidů vzchází pro člena pokladny bratrské, stane li se trvale nezpůsobilým ku práci následkem nemoci, stáří nebo úrazu, t. j. zůstává-li nezpůsobilým ku výdělku déle, než-li vyplácena býti smí dle stanov podpora nemocenská. Je-li tu nezpůsobilost ku práci následkem nějakého úrazu v závodu, přísluší osobě úrazem postižené renta invalidů bez ohledu na délku členství; jinak musila býti dotyčná osoba po 3 léta plnoprávným členem třeba u různých pokladen bratrských. Čas, po který nižádné podpory se jí nedostává (t. zv. doba karenční) počíná tím dnem, kterého osoba ta vstoupila do pokladny provisní jakožto plnoprávný člen (§ 14 zák. o pokl. bratr., §§ 22 a 26 vzor. stat.).

Vstoupí-li členové pokladen bratrských povolaní ke službě vojenské nebo od svých zaměstnavatelů dovolení do práce opět bez zaviněného opozdění ihned po uplynutí doby služební, pokud se týká, dovolené, mohou buďto doplatiti příspěvky za dobu přerušení práce své nebo žádati, aby jim započítán byl při vyměřování dalších příspěvků a při podporách podíl v záloze pro ně vzešedší (§ 45 vzor. stat.). Stane-li se některý člen invalidním v době služby vojenské nebo dovolené, přísluší mu sice podíl ze zálohy, nikoli však provise. Zemře-li v této době některý člen, mohou pozůstalí jeho rovněž žádati jen za výplatu podílu ze zálohy.

Renta invalidů přísluší členům ode dne, kterého konstatována byla trvalá nezpůsobilost k výdělku, na doživotí, pokud se týká, na tak dlouho, dokud nenabudou naprosté způsobilosti ku výdělku. Invaliditu má zjistiti lékař pokladny a zkoumati představenstvo. Stanovy (§ 13 zák. o bratr. pokl.) mají upraviti postup pro rozhodnutí o případné invaliditě, zvláště pak stanoviti, zdaž a kterých znalců vyslechnouti dlužno před tímto roz-

hodnutím, které právní prostředky příslušejí členu proti rozhodnutí, kterým popřena byla invalidita jeho. Stane-li se provisionista opětně zúplna způsobilým ku výdělku, zastaví se provise. Zákon o pokl. bratr. (§ 4) stanoví, že provise obnáší ročně aspoň 100 zl. pro muže a 50 zl. pro ženy. Ve vzorném statutu (§ 23) rozeznává se 6 tříd provisí; I. třída obsahuje členy s roční provisí 100 zl., provise dalších tříd přibývá o 20 zl., IV. třída pojímá členy s roční provisí 200 zl. Zvýšení provise má místo, ztráví-li dotyčná osoba 5 let jako člen, pokud se týká, povýší-li do kategorie dozorčích (úředníků závodu). Přivodí-li si některý člen trvalou nezpůsobilost ku výdělku zlomyslným jednáním, nemá nijakého nároku na podporu z pokladny provisní. Nabude-li některý člen provise simulací, zastaví se mu požitek provise; jest povinen škodu pokladně provisí vzešlou nahraditi, a proto — zůstane-li členem pokladny bratrské, za trest dávati tak dlouho příspěvky (dle § 31 vzor. stat. dvojnásobné příspěvky), až uhraženy budou členské příspěvky, připadající po dobu neoprávněné provise a splacené provise i s úroky. Zmíněné příspěvky za trest postihují dotyčného člena samotného a plynou do reservního fondu poškozené pokladny.

b) Vdovy a manželské dítky mají pro případ úmrtí člena pokladny provisní nárok na vdovské resp. sirotčí provise. Vdovám dostává se na doživotí, pokud se týká, až do opětného provdání, renty činící alespoň $^1/_3$ provise přináležející zemřelému choti; každé manželské dítko až do dokonaného 14. roku, je-li bez otce, obdrží alespoň $^1/_6$, každé pak dítko, které nemá ani otce ani matky, požívá alespoň $^1/_3$ provise přináležející zemřelému členu pokladny. Obnos vdovských a sirotčích provisí nesmí však přesahovati $^3/_4$ provise, která zemřelému patřila; byl-li by obnos ten větší $^3/_4$ oné provise, sluší každou jednotlivou rentu stejnoměrně zmenšiti.

Vstoupil-li člen v manželství, když již provise požíval, nemá vdova ani dítky nijakého nároku na rentu. Práva na rentu pozbývají ony vdovy, které z vlastní viny byly soudně rozvedeny, jakož i vdovy a dítky, které smrt svého manžela resp. otce zlomyslným jednáním zavinily a proto odsouzeny byly soudem trestním. Podpora vdov a sirotků počíná dnem úmrtí člena pokladny. Zemřeli některý člen následkem úrazu v závodu a dále po smrti plnoprávného člena nebo provisionisty, dostane se pozůstalé vdově a manželským dítkám ihned pojištěných provisí, kdežto jinak i vdovám a sirotkům příslušejí provise jen tehdy, když zemřelý člen odbyl si tříletou dobu karenční.

c) Nárok na podíl ze zálohy má záruku poskytovati pro svobodu stěhování dělníků, anať zachovávají se jim práva placením nabytá. Podíl ze zálohy jest hodnotou příštích závazků pokladny pro dotyčného člena po srážce platů od člena ještě povinovaných (§ 36 zák. o pokl. bratr.), pokud se týká, jest to podíl člena na jmění pokladny v tom případě, že není tu dostatečné úhrady. Vystoupí-li plnoprávný člen z pokladny bratrské dobrovolně či nedobrovolně, dostává připadající naň podíl z nastřádaného reservního fondu pokladny provisní. Tento díl vypočítá se pro každého člena zvlášť dle techniky pojišťovací a to jak pro rentu invalidů, tak i pro provise vdovské a sirotčí. Vystoupí-li některý člen určitého dne, zůstává mu na dobu jednoho roku počítaje od tohoto dne vyhraženo toto právo ku podílu z fondu reservního v té způsobě, že započítá se mu tento podíl při výměře jeho příspěvků, vrátí-li se v této době jednoroční ku bratrské pokladně; přestoupí-li k jiné bratrské pokladně, poukáže se

této dotčený podíl. Podíl tento poukáže se pravidelně do 6 neděl od té doby počítaje, kdy doví se představenstvo pokladny bratrské zavázané ku vydání onoho podílu od představenstva druhé pokladny bratrské, že bývalý člen vstoupil do jiného závodu horního. Stanovy určují, zda podíl ze zálohy vyplatiti sluší vystoupivšímu členu po uplynutí onoho roku či uložiti jej na úrok v poštovní spořitelně; zda vydají se úroky i podíl ten některému ústavu zaopatřovacímu pod dozorem státním, přistoupí-li k němu vystoupivší člen, či zda vyplatí se členu samému v tom případu, že by příslušný úřad stvrdil jeho trvalou nezpůsobilost ku výdělku nebo konečně, zda dlužno vyplatiti zmíněný obnos v případu smrti člena jeho pozůstalým. Jednoroční právo k naznačené výhradě platí i pro členy, kteří povoláni byli ke službě vojenské nebo dovoleni byli od svých zaměstnavatelů.

Pojištěných nároků horních dělníků nelze vztáhnouti ani do exekuce, ani vložiti na ně zjišťovací opatření. Výjimka stanovena jest jedině ve prospěch zákonných pohledávek na poskytnutí výživy, které proti pojištěnému přísluší. Rovněž nedopouští se nijaké opatření o pohledávce pojištěnému příslušející ať ve formě postupu (cesse), poukázky, zastavení nebo jinakých jednání právních. Ani držitelé hor, ani bratrské pokladny nesmí průchod těchto zákonných ustanovení (§§ 43 a násl. zák. o pokl. bratr.) na úkor pojištěných smlouvami (reglementy) napřed vyloučiti ani zameziti. Ustanovení smluv příčící se tomuto zákazu nemají právních účinků.

VIII. Správa a soudnictví.

Základem organisace bratrských pokladen jsou

1. stanovy, které obsahovati musí dle § 13 zák. o pokl. bratr. předpisy o zakládání a vedení matrik pokladny, o podmínkách přijetí, o způsobu, jakým se počítá podíl ze zálohy, o volbě představenstva, valné hromadě, o výši příspěvků a podpor, o kontrole případů nemoci a invalidity, o trestání simulantů, o postupu, kterým dlužno jíti při rozhodování o invaliditě, o ztrátě členství, o podmínkách změny stanov, o formě vyhlášek pokladny bratrské, o zásadách co do výpočtu prémií, o závěrce účetní a o bilanci, konečně o opatřeních, jaká mají místo ve příčině jmění v tom případu, že se zruší horní podnik. Kromě toho mohou stanovy určiti (§ 14 zák. o pokl. bratr.): že mezi všeobecnými správními náklady pokladny bratrské účtují se též výlohy na určité církevní slavnosti, na hornickou kapelu, jakož i na podpory školské a jinaké mimořádné účely; dále, že nárok pojištěného na rentu počíná v případu trvalé nezpůsobilosti ku výdělku, nebyla-li však přivoděna úrazem v závodu, teprve po jisté době (karenční) činící nanejvýše 5 let; připraví-li se některý člen do nemoci úmyslně nebo zaviněným účastenstvím při rvačkách neb obžerstvím, že neposkytuje se mu statutární nemocenská podpora vůbec nebo jen z části; nárok na podpory vdov a sirotků po členu, který nezemřel následkem úrazu v závodu, má místo jen pro ten případ, že se člen před sňatkem svým podrobí prohlídce lékaře pokladny bratrské, že členové vstupující v manželský stav zaplatiti mají kromě pravidelných příspěvků na pojištění vdov a sirotků počítaných dle zásad techniky pojišťovací ještě zvláštní taxu ženatých jednou pro vždycky; že ustanoví se zvláštní dozorčí výbor nad pokladnou bratrskou; že přístup ku bratrské pokladně dovolen jest průmyslným dělníkům, kteří zaměstnáni jsou v příslušenství (zařízení) spojeném sice se závodem horním, avšak nepodléhajícím dohledu úřadu horního.

Účelem vzorného statutu publikovaného ministeriem orby jest docíliti, pokud možno, největší stejnoměrnosti při správě pokladen bratrských. Jest však dovoleno pozměniti vzorný statut, vyhledávají-li toho zvláštní poměry jednotlivých závodů, a pokud toho dopouštějí ustanovení zákona o bratr. pokladnách. Změny rázu podstatného nedošly by schválení úřadu horního.

2. Pro obě oddělení správy pokladny bratrské zřízeno jest p ř e d s e d n i c t v o, které zastupuje pokladnu před soudem, úřady a třetími osobami, vede záležitosti spolkové a rozvoj činnosti obstarává (§§ 63 a násl. vzor. pat.). Objem plné moci předsednictva stanoven jest ve statutu. Jednáním uzavřeným v mezích této plné moci jest pokladna bratrská oprávněna i zavázána. K legitimaci předsednictva při všech právních jednáních stačí osvědčení úředníka revírního, že osoby tam naznačené jsou předsednictvem bratrské pokladny. Pro platnost právních listin vyhotovených jménem pokladny vyhledává se podpis všech členů předsednictva, kdežto jinaké listiny podepsati má přednosta nebo jeho zástupce a druhý člen předsednictva. Předsednictvo pozůstává z části z členů bratrské pokladny, kteří voleni jsou valnou hromadou z jich středu, z části z držitelů hor, pokud se týká, z členů jimi jmenovaných. Počet držitelů hor, pokud se týká, členů jimi jmenovaných nesmí však dohromady činiti více než $^1/_3$ hlasů v představenstvu. Volba koná se ve valné hromadě hlasovacími lístky, kteréž dlužno týden napřed zaslati členům pokladny bratrské k volbě oprávněným. Volbu první řídí držitelé hor, volby další však trojčlenná volební komise vyslaná ze středu předsednictva. Aby kdo zvolen byl za člena představenstva, má potřebí absolutní většiny hlasů. Úřad přednosty v předsednictvu zastává držitel hor nebo jeho zástupce a to po celou dobu úřadování. Je-li v předsednictvu několik držitelů hor, má být přednosta zvolen členy představenstva z řad držitelů hor. Členové představenstva volí se na tři roky a mají nárok na náhradu hotových výloh. Sezení představenstva koná se pravidelně každý měsíc, mimořádná sezení jsou dle potřeby svolávána. Každé sezení představenstva sluší v čas oznámiti revírnímu úřadu hornímu a o výsledku jeho podati mu zprávu do 14 dnů. Přednosta řídí jednání, provádí usnesení předsednictva a valné hromady a má pečovati o uschování cenných papírů a listin bratrské pokladny, zastaviti usnesení představenstva, která příčí se zákonu nebo stanovám nebo jsou na úkor bratrské pokladně, a dožádati se o tom rozhodnutí horního hejtmanství. Vede dále příruční pokladnu, v níž smí býti obnos co do výšky své stanovami vymezený. Práce účetnické, písařské a pokladniční, jakož i statistické obstarává zřízenec předsednictvem k tomu povolaný jsa pod dohledem a zodpovědností představenstva.

3. V a l n á h r o m a d a (§§ 71 a násl. vzor. stat.). Tato sestává ze svéprávných členů bratrské pokladny nebo — čítá-li pokladna bratrská více než 300 členů — z voličů, jichž počet, volbu a délku činnosti určují stanovy. Držitelé hor mají nárok k té výhodě, aby byli až do jedné třetiny všech hlasů ve valné hromadě zastoupeni.

Valné hromadě vyhražena jest: volba členů představenstva, výboru dozorčího (§ 76 vzor. stat.), usnesení o výroční zprávě představenstva a udělení absolutoria, provádění nároků, které pokladně bratrské příslušejí proti členům představenstva nebo výboru dozorčího; rozhodnutí o tom, zda přistoupiti se má do spolku s jinými pokladnami bratrskými, a změny stanov.

Představenstvo bratrské pokladny má každoročně nejdéle v březnu svolati řádnou valnou hromadu, dle potřeby mimořádné valné hromady. Tyto hromady ohlásiti jest nejméně 8 dní napřed spolu s denním pořádkem a oznámiti revírnímu úřadu hornímu. Přednosta představenstva, pokud se týká, jeho zástupce předsedá valné hromadě; tato jest schopná k usnášení, je-li přítomna alespoň polovina členů k hlasování oprávněných nebo polovina voličů. Nesejde-li se dostatečný počet k ohlášené hromadě, tak že není tato způsobilou k usnášení, lze svolati do čtyř neděl druhou valnou hromadu o stejném denním pořádku, která pak jest schopná k usnášení bez ohledu na počet přítomných. Usnesení koná se prostou většinou hlasů; při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy. O průběhu hromady sepsati sluší protokol, který podepíše zapisovatel a předseda. Valná hromada volí též dozorčí výbor, který kontroluje statutární správu bratrské pokladny. Tento výbor oprávněn jest účastniti se sezení předsednictva s poradným hlasem, zkoumati roční závěrky účetní obou pokladen a podati o tom zprávu valné hromadě.

4. Ke kontrole případných onemocnění má předsednictvo bratrské pokladny (§ 21 vzor. stat) střídavě na dobu tří měsíců určiti jednoho člena, který navštěvovati má členy požívající nemocenské podpory a bdíti nad tím, aby pokladna nebyla simulacemi poškozována. Kontrolu nad řádným požíváním provisí provádí předsednictvo samo nebo některým organem důvěrníků (§ 41 vzor. stat.).

5. Držitelé hor jsou zavázáni zříditi ústřední fond reservní, který utvořen jest ročními příspěvky veškerých držitelů hor v Rakousku; fond tento má povahu právnické osoby a má za úkol udíleti podpory oněm pokladnám provisním, které přetíženy byly vydáním následkem hromadných neštěstí t. j. úrazy, při nichž více než 5 osob pojištěných stalo se invalidními nebo tolikéž osob usmrceno bylo. Zmíněné příspěvky do ústředního fondu zapraviti má každý držitel hor podle poměru úhrnné mzdy, kterou ve svém podniku v uplynulém roce vyplatil. Příspěvek každého držitele hor obnáší nanejvýš 0·1% této roční úhrnné sumy. Co do uložení peněz ústředního fondu, jakož i co do peněz obou fondů reservních nemocenských pokladen platí ustanovení o ukládání peněz sirotčích. Příspěvky do ústředního fondu vymáhají se k žádosti horního úřadu cestou politické exekuce. Fond ústřední spravuje komise sídlící ve Vídni; předsedou její jest ministr orby, členy jejími pak jsou:

a) zástupce ministra orby;

b) 4 držitelé hor přináležející k představenstvu pokladen bratrských jmenovaní ministrem orby na 3 léta, anebo členové držiteli hor jmenovaní;

c) 4 horníci, kteří jsou rovněž jmenováni ze členů představenstva;

d) odborný zpravodaj ministerstva orby;

e) přednosta veřejného technicko-pojišťovacího úřadu nebo jeho zástupce;

f) zástupce ministerstva financí.

Komise tato rozhoduje většinou hlasů o výši příspěvků na každý rok vyměřovaných, o přiznání podpor pokladnám provisním postíženým hromadnými úrazy. Na sklonku každého roku má tato komise podati říšské radě zprávu. Členové komise úřadují bezplatně a mají toliko nárok na náhradu výloh, které jim v úřední činnosti vzešly.

6. V obvodu hejtmanství horního nebo téhož revírního úřadu horního může několik nebo všechny bratrské pokladny na základě souhlasného

usnesení na valných hromadách založiti pro účel pokladen nemocných jednotu, která vchází ve smlouvy s lékaři, lékárníky a nemocnicemi, zakládá nemocnice, může zřizovati společné úředníky atd. Zastoupení a správu jednoty té stanoviti jest ve stanovách, které schváliti musí horní hejtmanství. Vydání jednoty hradí se z příspěvků súčastněných nemocenských pokladen, kteréžto příspěvky rozdělí se dle počtu členstva bratrských pokladen, není-li tu jinaké upravení smluveno.

IX. Zánik pokladny bratrské.

Nemáme nijakých ustanovení zákonných o zrušení bratrských pokladen; zrušení takové přirozeně nastává

a) dobrovolným nebo nuceným spojením se s jinými bratrskými pokladnami,

b) zánikem horního podniku, pro který bratrská pokladna zřízena byla.

Jmění, které tu jest, užije se předkem ke splnění závazků, případný zbytek připadá dle ustanovení vzorného statutu ústřednímu fondu reservního bratrských pokladen. Likvidaci provádí předsednictvo. Knihy, korespondence (dopisy) a jinaké papíry zrušené pokladny bratrské vydati dlužno nové pokladně bratrské, pokud se týká, úřadu hornímu.

X. Státní dohled.

Státní dohled vykonávají úřady horní a to v I. instanci úředník revírní, v jehož obvodu má bratrská pokladna své sídlo. Co do společné bratrské pokladny přináležejícím podnikům horním, které leží v obvodu různých revírních úřadů horních, stanoví horní hejtmanství úřad dohlédací. Dohled odnáší se všeobecně na přísné šetření zákonných a statutárních předpisů, jakož i na ony okolnosti, od kterých závisí stálá splnitelnost příštích závazků bratrské pokladny; proto zejména bdíti jest nad správným účtováním reserv, nad řádným ukládáním kapitálů, jakož i úplné a přesné vylíčení rozvahy a majetkových poměrů, konečně odnáší se dohled ku závěrce účetní a rozvaze bratrské pokladny.

Úřady horní mohou splnění svých příkazů vynutiti tím, že pohrozí nebo stanoví tresty členům představenstva; neuposlechli-li příkazů horních úřadů podruhé, může být přednosta sesazen nebo celé předsednictvo rozpuštěno. Úřady horní mohou k účelu dozorčímu nahlížeti do všech knih, účtů, dopisů a jinakých papírů bratrské pokladny, revidovati pokladny, posílati do všech hromad zástupce, zastavovati usnesení příčící se zákonu nebo stanovám. O každém zastavení nějakého usnesení podati jest ihned zprávu hornímu hejtmanství, kteréž pak do 14 dnů rozhodne o tom, zda zastavení zůstává platným či nic. Úřad horní má právo přidržeti organy bratrských pokladen ke svolání hromad, pokud by se přání tomu nevyhovělo, má úřad ten právo hromady sám svolati a je říditi; může dále dle okolností konati povinnosti i práva orgánů bratrských pokladen sám nebo svými zástupci na účet ústavu. Zpěčuje-li se valná hromada zvoliti předsednictvo, nebo členové k volbě oprávnění zdráhají se přikročiti ku volbě voličů do valné hromady, může horní úřad jmenovati sám členy představenstva, pokud se týká, voliče.

V těchto případech má pak úřad horní převzíti celou správu bratrské pokladny a svěřiti ji zástupci úředně dosazenému:

a) sklesl-li při občasném dovolení dělníků počet členů nemocenské pokladny do té míry, že není možna statutární správa pokladny bratrské,

b) jsou-li ohrožena práva nepřítomných,

c) donucen-li úřad následkem trvalého úbytku členstva pokladny bratrské přikročiti ku platnému spojení pokladny bratrské s jinou.

Proti každému opatření revírního úředníka horního lze sobě stěžovati *u horního hejtmanství do 30 dnů od doručení rozhodnutí* v odpor vzatého. *Proti rozhodnutí horního hejtmanství ve II. instanci nepřipouští se více další rekurs. Proti rozhodnutí horního hejtmanství* co do zastavení usnesení, *jakož i o jiných rozhodnutích, která* vyneslo horní hejtmanství v I. instanci, podati sluší do 30 dnů rekurs k ministerstvu orby.

Každá bratrská pokladna předložiti musí dozorčímu úřadu do 3 měsíců po skončení roku kalendářního: výroční zprávu, účetní závěrku, výkaz o stavu a uložení jmění, statistickou zprávu o členech činných a invalidních, jich manželkách a manželských dítkách, konečně statistickou zprávu o vdovách a sirotcích, o případech onemocnění, invalidity a úmrtí. Stejnou povinnost mají spojené pokladny bratrské a jednoty zřízené pro účely pokladen nemocných členů. Účetní závěrku zkoumá a schvaluje úřad dohlédací.

Pokladny bratrské požívají osvobození od kolků a poplatků pro všechna jednání, listiny, smlouvy potřebné k založení právních jednání mezi pokladnami bratrskými, jednotami a družstvy, správou ústředního reservního fondu a mezi pojištěnými; zvláště jsou kolku prosty kvitance o podporách splatných, oznámení činěná zaměstnateli a pokladnami, výkazy a jinaká podání i s přílohami. Pohledávky bratrských pokladen na příspěvcích mají v konkursu přednost. Pro bratrské pokladny a jich jednoty mají platnost ustanovení zákona ze dne 15. dubna 1885 č. 51 ř. z. týkajícího se osvobození od daní a poplatků spolků založených na zásadě vzájemnosti.

XI. Soudy rozhodčí.

V sídle každého horního úřadu revírního zřízen jest soud rozhodčí, který skládá se ze stálého předsedy, 4 přísedících a potřebného počtu náhradníků. Předsedu a jeho náměstky povolává horní hejtmanství z řad veřejných úředníků, dva přísedící a jich náměstky (náhradníky) povolává předseda z řady držitelů hor usedlých v okresu revírního úřadu horního nebo z řad dílovedoucích, ostatní členy soudu rozhodčího volí představenstvo pokladen bratrských. Úřad všech trvá po 4 léta. Sestavení soudu rozhodčího přísluší úřadujícímu předsedovi nebo jeho náměstkovi; přísedící a jich náhradníci slibují podáním ruky předsedovi při nastoupení svého úřadu svědomité plnění svých povinností. Členové soudu rozhodčího jsou povinni zdržeti se spolupůsobení při všech sporech týkajících se jejich příbuzných a mohou být od každé strany pro vadnost zamítnuti, prve než spor započal. Povolání do soudu rozhodčího mohou odmítnouti jen ty osoby, které jsou přes 60 let staré nebo stíženy jsou vadou překážející vykonávání úřadu nebo které přímo před novým povoláním v soudu rozhodčím zasedaly. Členům soudu rozhodčího nahražují se hotové výlohy. K rozhodování všech sporů vycházejících z poměru pojišťovacího mezi pokladnami bratrskými navzájem, mezi členy nebo provisionisty se strany jedné a pokladnami bratrskými se strany druhé jest výlučně povolán rozhodčí soud onoho okresu, ve kterém sídlí žalovaná strana. Jsou-li jak přísedící, tak i náhradníci jejich v některém sporu vadnými, má okresní hejtmanství tento spor přikázati sousednímu soudu rozhodčímu.

Spory vznáší se k soudu rozhodčímu žalobou, která může se též podati protokolárně u předsedy soudu rozhodčího. Proti nálezům rozhodčího soudu nemají místa právní prostředky a žaloby. Ku výkonu rozsudku soudu

rozhodčího nebo narovnání uzavřeného před soudem rozhodčím příslušným jest řádný soud dlužníkův. Řízení před soudem rozhodčím upraveno bylo nařízením min. ze dne 11. září 1869 č. 149 ř. z.

Spory vzcházející mezi držiteli hor se strany jedné a pokladnami bratrskými nebo jich členy se strany druhé rozhoduje politický úřad ve srozumění s úřadem horním.

XII. Ustanovení přechodná.

Stávající pokladny bratrské jsou zavázány stanovy své uvésti v souhlas se zákonem o bratrských pokladnách. To platí vůbec pro všecky pokladny bratrské co do nemocenského pojištění; co do pojištění provisí má průchod toto ustanovení předkem jen při těch bratrských pokladnách, které vládnou aktivní bilancí ve smyslu techniky pojišťovací. V tomto případu uvésti nutno ustanovení pro stanov nově přistupující členy v úplný soulad se zákonem o bratrských pokladnách. Naproti tomu dlužno pro staré členy co do příspěvků, co do výše příštích provisí, výpočtu podílu ze zálohy vytknouti ustanovení přechodná, jichž východiskem má býti dobrozdání techniky pojišťovací.

Při bratrských pokladnách s pasivní bilancí nutno provésti před zavedením nových stanov sanaci t. j. uvedení technicko-pojišťovací rovnováhy mezi závazky bratrských pokladen a jich úhradou. I má správa pokladny bratrské spolu s držiteli hor předložiti hejtmanství hornímu plán sanační spočívající v návrhu účetnicky zdůvodněném a vyhovujícím zvláštním poměrům dotyčné pokladny bratrské, aby dle něho docíliti bylo lze matematické rovnováhy pokladny provisní. Plán sanační podléhá schválení horního hejtmanství, proti jehož rozhodnutí připouští se rekurs k ministerstvu orby. Nebyl-li sanační plán předložen, pokud se týká, schválen, přivoditi jest žádoucí rovnováhu dle těchto zásad: Především možno upraviti příspěvky a příští dávky, při čemž držeti se jest nejmenší výměry vyznačené v §§ 4 a 5 zákona o brat. pokl. Schodek bilanční odstraniti jest annuitami, které poskytnouti musí polovičkou držitel hor a členové nynější nebo později přistupující na provise pojištění. Nepostačí-li ani toto opatření, lze příští dávky pokladny provisní snížiti až na 50% zákonné nejmenší míry pro ty aktivní členy, kteří k pokladně této náležejí v den úředního schválení nových stanov nebo pro členy těmto na roveň postavené (§ 40 odst. 2 zák. o pokl. bratr.). Nelze-li docíliti mezi držitelem hor a pojištěnými shody, rozhoduje o tom, jak přivésti jest rovnováhu žádoucí, hejtmanství horní, proti jehož rozhodnutí možným jest rekurs k min. orby (zák. ze dne 17. září 1892 č. 178 ř. z., §§ 41 a násl. zák. o pokl. bratr.). Nové stanovy sluší předložiti hornímu hejtmanství do lhůty jím stanovené; vyprší-li tato lhůta bezvýsledně, vydá hejtmanství samo stanovy s mocí závaznou. Nevyhovuje-li uložení kapitálů náležejících pokladně ustanovením zák. o pokl. bratr., sluší uložiti kapitály ty do 3 let ode dne vyhlášení zák. o pokl. bratr. způsobem tomuto zákonu odpovídajícím; horní hejtmanství může ve zvlášť závažných případech lhůtu tuto prodloužiti.

Pokladny hlavní zemské. (Finanční zemské pokladny, zemské výplatny.)

I. Vzhledem k zákonu ze dne 15. dubna 1873 č. 47 ř. z. o upravení služného činných státních úředníků bylo na základě nejv. roz. ze dne 8. června 1873 nařízeno, že počínaje 1. červencem 1873 hlavní zemské pokladny v Brně, Linci, Innomostí, Št. Hradci a Terstu nazývati se mají